

«Тасдиқ мекунам»

Ректори Донишгоҳи миллии

Тоҷикистон, доктори

иҷтимоӣ ҳуқуқшиносӣ, профессор

Насриддинзода Э.С.

2025 с.

ТАҚРИЗИ МУАССИСАИ ПЕШБАР

ба диссертатсияи Қурбонова Рукия Атоевна

дар мавзуи «Ташаккули институти Пешвои миллат дар системаи идоракунии давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои сиёсӣ аз рӯйи ихтисоси 23.00.02 – Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияҳои сиёсӣ

Мутобикати мавзӯ ва муҳтавои диссертатсия ба шиносномаи ихтисоси илмӣ. Таҳқиқоти диссертатсионии Қурбонова Рукия Атоевна дар мавзуи «Ташаккули институти Пешвои миллат дар системаи идоракунии давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» бо шиносномаи ихтисоси илмӣ 23.00.02 – Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияҳои сиёсӣ мутобикат дорад. Дар банди 5-уми шиносномаи ихтисоси мазкур «Сарвари сиёсӣ ҳамчун институти ҳокимияти сиёсӣ», «Вазифаҳои сарвари сиёсӣ», «Меъёрҳои самаранокии фаъолияти сарвари сиёсӣ», «Сатҳу сифати сарвари сиёсӣ ва имиджи сиёсатмадор» барои таҳқиқ пешбинӣ гардидаанд. Аз ин рӯ, мавзӯ ва муҳтавои диссертатсия ба шиносномаи ихтисоси мазкур пурра мутобикат менамояд.

Мубрамии мавзуи таҳқиқ. Дар шароите, ки мушкилоти ҷаҳонӣ ва тағйирпазирии равандҳои сиёсӣ унсури ҷудонопазири рӯзномаи байналмилалӣ мегарданд, нақши Пешвои миллат ва дурандеш дар таҳкими пояҳои давлатдорӣ миллӣ ва ҳифзи истиқлолияти давлатӣ аҳамияти махсус пайдо мекунад. Дар шароити Ҷумҳурии Тоҷикистон, бахусус дар раванди таъмини рушди устувори кишвар ва таҳкими соҳибхитиёрии давлат ташаккули ниҳоди Пешвои миллат қадами ниҳоят муҳим маҳсуб меёбад. Мубрамии таҳқиқи ин масъала бо як қатор омилҳои замони муосир вобаста аст.

Якум ин, ки дар раванди бунёди давлатдорӣ миллӣ муттаҳидсозии ҷомеа дар атрофи арзишҳои умумимиллӣ ва ҳадафҳои стратегӣ хеле муҳим мебошад. Институти Пешвои миллат ба рамзи таҳкимбахши ваҳдати миллӣ

ва суботи сиёсӣ табдил ёфта, идомаи рушди давлатдорӣ ва ҳимояи манфиатҳои миллӣро таъмин менамояд. Дар ҷаҳолияти Пешвои миллат ниёзҳои мардум ба роҳбари кавӣ ва дурандеш таҷассум меёбад. Зеро Пешвои миллат қодир аст, ки мушкилоти баамаломадаро ба таври самаранок ҳал намояд ва рушду пешрафти давлатро таъмин кунад. Бинобар ин, ниҳоди Пешвои миллат кафили соҳибхитӣро ва тамомияти арзии кишвар буда, давлатро аз таҳдидҳои беруна ва нооромии дохилӣ муҳофизат мекунад. Пешвои миллат, ки ба эътимод ва дастгирии мардум сазовор гардидааст, дар самти муайянсозии афзалиятҳои стратегии рушди кишвар, ташаккули иқтисодии рақобатпазир, инчунин таҳкими адолати иҷтимоӣ ва баробарии имкониятҳо нақши муҳим мебозад. Қарорҳои қабулнамудаи Пешвои миллат, ки ба ҷаҳмиши амиқи манфиатҳои миллий ва тамоюлҳои ҷаҳонӣ асос ёфтаанд, ба баланд бардоштани неқӯаҳволии шаҳрвандон, таъмини амнияти ҷомеа ва фароҳам овардани шароити мусоид барои рушди ҳар як шахс ниғаронида шудаанд. Аз ин рӯ, институти Пешвои миллат на танҳо роҳнамои сиёсӣ, балки намои ахлоқии ҷомеа мебошад. Ин ниҳод стандартҳои баланди идоракунии давлатӣ, рафтори ахлоқӣ ва хидматиро ифода мекунад. Корнамоии Пешвои миллат шаҳрвандонро ба меҳнати созанда, таҳкими ватандӯстӣ ва иштироки ҷаҳолана дар ҳаёти кишвар илҳом мебахшад.

Дуҷум ин, ки дар шароити ноустувории геополитикӣ ва рақобати афзояндаи байналмилалӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон ба стратегияи дарозмуддате ниёз дорад, ки дар асоси он тавонад мавқеи ҳудро дар арсаи байналмилалӣ мустаҳкам намояд. Пешвои миллат, ки дорои салоҳияту эътимоди васеи мардум аст, қодир аст, ки кишварро дар арсаи ҷаҳонӣ ба таври самаранок намояндагӣ намуда, манфиатҳои давлатро пеш барад ва амнияти онро таъмин намояд. Пешвои миллат рамзи давлатдории миллий, таҷассумгари ҳувияти таърихии мардум ва амалисозандаи орзуҳои ояндаи онҳо мегардад. Пешвои миллат қодир аст, ки ба сиёсати дохилӣ ва хориҷӣ, ташаббусҳои ислоҳоти соҳавӣ ва мустаҳкам кардани мавқеи кишвар дар арсаи байналмилалӣ таъсири амик расонад.

Сеҷум ин, ки дигаргуниҳои иҷтимоӣю иқтисодии дар кишвар амалишаванда идоракунии ва ҳамоҳангсозии самарабахши талошҳои ниҳодҳои гуногуни ҳокимияти давлатӣ ва ҷомеаи шаҳрвандиро талаб мекунанд. Институти Пешвои миллат метавонад ҳамчун кафили сулҳу субот ва пешгӯии низоми сиёсӣ амал карда, барои ҷалби сармоягузорӣ ва татбиқи лоиҳаҳои бузурги иқтисодӣ фазои мусоид фароҳам орад. Ниҳоди Пешвои миллат дар шароити мавҷудияти таҳдидҳои беруна ва мушкилоти

афзояндаи минтакавию ҷаҳонӣ хеле муҳим мегардад. Аз ин рӯ, бо боварии комил гуфтан зарур аст, ки дар низоми амнияти миллии кишвар институти Пешвои миллат нақши калидӣ дошта, ба пешгирии низоъҳои эҳтимоли ва ташаккули самтҳои афзалиятноки сиёсати давлатӣ мусоидат менамояд. Гузашта аз ин, Пешвои миллат ҳамчун кафили сулҳу субот дар ташаккули имиҷи байналмилалӣ кишвар таъсири ҷиддӣ мерасонад. Дар навбати худ имиҷи байналмилалӣ Тоҷикистон ба таҳкими робитаҳои дипломатӣ, ҷалби сармоягузори хориҷӣ ва иштирок дар лоиҳаҳои бузурги байналмилалӣ мусоидат мекунад.

Чорум ин, ки мероси фарҳангӣ ва таърихӣ мардуми тоҷик ҳамчун сарчашмаи ҳувияти милли ва худшиносии милли ба ҳифзу ҳимояи доимӣ ва тарғибу ташвиқи байналмилалӣ ниёзи пайваста дорад. Пешвои миллат ҳамчун интиқолдиҳанда ва нигоҳбони ин арзишҳо доимо аз шаҳрвандон даъват ба амал меоранд, ки арзишҳои фарҳангӣ ва хотираи таърихӣ ниёгони ҳудро эҳтиром намоянд. Инчунин дар шароити Ҷумҳурии Тоҷикистон ниҳоди Пешвои миллат муаррифгари фарҳанги милли дар арсаи ҷаҳонӣ мебошад. Нақши Пешвои миллат дар таҳкими давлатдорӣ бо идоракунии давлатӣ маҳдуд намешавад. Он рамзи ваҳдат, таҷассумгари пайдарпаии таърихӣ ва кафили ҳифзи мероси фарҳангӣ мебошад. Пешвои миллат на танҳо сиёсатмадор, балки илҳомбахшест, ки қодир аст дар зехну шуури мардум ифтихор аз кишвари худ ва эътиқод ба ояндаи онро бедор кунад. Ин эътиқод на танҳо бо сухан, балки бо қорҳои мушаххасе, ки ба беҳтар кардани ҳаёти шаҳрвандон, мустаҳкам кардани қудрати иқтисодии давлат ва баланд бардоштани эътибори он дар арсаи байналмилалӣ равона шудаанд, таъмин карда мешавад. Яке аз ҷанбаҳои асосии фаъолияти Пешвои миллат тарбияи ватандӯстӣ ва масъулияти шаҳрвандӣ дар байни ҷавонон мебошад. Зеро маҳз насли ҷавон ояндаи миллату давлат мебошанд ва роҳи минбаъдаи рушди кишвар аз онҳо вобаста аст.

Ҳамин тариқ, таҳқиқи ташаккули институти Пешвои миллат дар низоми идоракунии давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон масъалаи мубрам ба шумор рафта, эҳтиром ва эътирофи он ба таҳкими давлатдорӣ, таъмини рушди устувор ва баланд бардоштани неқӯаҳволии мардуми Тоҷикистон мусоидат хоҳад кард. Мубрамии мавзӯи таҳқиқот инчунин бо он асоснок карда мешавад, ки нақши шахсияти барҷаста дар таърихи давлатдорӣ, хусусан дар давраҳои тағйирёбии бӯҳронӣ аҳамияти калон дорад. Дар ин замина, институти Пешвои миллат воситаи самараноки сафарбар кардани захираҳо ва саъю талоши ҷомеа барои ноил шудан ба ҳадафҳои стратегӣ мегардад.

Дарачаи асоснокии гузоришҳои илмӣ, хулосаю пешниҳод, ки дар диссертатсия оварда шудаанд. Диссертатсияи барои ташхис пешниҳодшуда дар мавзӯи «Ташаккули институти Пешвои миллат дар системаи идоракунии давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» аз рӯйи методологияи таҳқиқ ва масъалагузории худ аз қорҳои илмӣ қаблан иҷрошуда фарқ мекунад. Асоснокии натиҷаҳои илмӣ, хулосаҳо ва пешниҳодҳои дар диссертатсия пешниҳодшуда бо як қатор омилҳо, аз ҷумла таҳлили ҳамаҷонибаи заминаи меъёрию ҳуқуқӣ, заминаҳои таърихӣ ва таъҷилҳои муносири рушди низомии сиёсии Тоҷикистон вобаста мебошад. Муаллиф фаҳмиши амиқи хусусиятҳои фарҳангии сиёсӣ ва заминаи таърихиро нишон медиҳад. Чунин қобилият ба ӯ имкон додааст, ки раванди ташаккули институти Пешвои миллатро ҳамчун марҳилаи муҳими таҳаввули давлатдорӣ тоҷикон ба таври далелнок муаррифӣ кунад. Дар таҳқиқоти муаллиф ба таҳлили нақши ин ниҳод дар муттаҳидсозии ҷомеа, таъмини суботи сиёсӣ ва гузаронидани ислоҳоти иҷтимоию иқтисодӣ диққати махсус дода мешавад.

Хулосаҳои дар диссертатсия пешниҳодшуда бо маълумоти эмпирикии истифодашуда мустаҳкам карда мешаванд. Муаллиф усулҳои таҳлили муқоисавиро моҳирона истифода мебарад. Истифодаи ин усул ба арзёбии самаранокии фаъолияти институти Пешвои миллат дар ташаккули марҳилаҳои гуногуни давлатдорӣ имкон медиҳад. Пешниҳодҳои дар диссертатсия таҳияшуда ба истифодаи самаранокии таҷрибаи Пешвои миллат ва беҳтар намудани ҳамкориҳои мақомоти ҳокимияти давлатӣ дар самти татбиқи стратегияҳои давлатӣ равона карда шудаанд. Аҳамияти амалии тавсияҳои муаллиф дар он ифода меёбад, ки онҳо метавонанд дар таҳияи санадҳои нави меъёрию ҳуқуқӣ ва ҳуҷҷатҳои стратегие, ки ба таҳкими давлатдорӣ ва баланд бардоштани самаранокии идоракунии давлатӣ равона шудаанд, истифода шаванд.

Навгониҳои илмӣ таҳқиқ ва саҳеҳии натиҷаҳои гирифташуда. Навгониҳои илмӣ таҳқиқот аз таҳлили ҳамаҷонибаи институти Пешвои миллат дар заминаи низомии муносири идоракунии давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон иборат аст. Дар таҳқиқоти мазкур бори аввал кӯшиши ба таври системавӣ таҳлил намудани омилҳои асосии ташаккул ва таҳаввули ниҳоди Пешвои миллат, инчунин муайян кардани нақш ва ҷойгоҳи он дар системаи сиёсии кишвар сурат гирифтааст. Дар таҳқиқоти доғалаб таносуби мафҳуми «Пешвои миллат» бо мафҳумҳои дигари ифодакунандаи роҳбарии сиёсӣ таҳлил гардидааст. Инчунин муаллиф ба таҳқиқи заминаҳои таърихӣ сиёсии ташаккули ниҳоди Пешвои миллат машғул гардидааст.

Яке аз навғониҳои муҳимми таҳқиқот нишон додани нақши Пешвои миллат дар таъмини суботи сиёсӣ ва ваҳдати миллӣ, дар татбиқи барномаҳои стратегии рушди мамлакат ва дар ҳалли масъалаҳои глобалӣ мебошад. Дар тадқиқоти муаллиф меъёрҳои нави арзёбии самаранокии фаъолияти институти Пешвои миллат пешниҳод гардидааст. Онҳо на танҳо ҷаҳорҷӯбаи расмӣ ҳуқуқӣ, балки таъсири воқеӣ ба рушди иҷтимоӣ-иқтисодии кишвар, таъмини суботи сиёсӣ ва эътибори байналмилалӣ дар бар мегиранд.

Натиҷаҳои таҳқиқот имкон медиҳанд, ки фаҳмиши равандро дар низомии сиёсии Тоҷикистон баамаломата амиктар гарданд, тавсияҳо оид ба истифодаи таҷрибаи нотақрири фаъолияти Пешвои миллат бо мақсади баланд бардоштани самаранокии идоракунии давлатӣ ва таҳкими институтҳои демократӣ таҳия карда шаванд. Хулосаҳо ва тавсияҳои дар рисола пешниҳодшуда метавонанд дар таҳияи сиёсати давлатӣ, барномаҳои таълимӣ ва таҳқиқоти илмӣ, ки ба омӯзиши низомии сиёсии Тоҷикистон бахшида шудаанд, истифода шаванд. Аҳамияти таҳқиқот инчунин дар он ифода меёбад, ки он ба рушди илми сиёсатшиносӣ ва назарияи идоракунии давлатӣ мусоидат намуда, моделҳои муносири роҳбарӣ ва таъсири онҳо ба равандроҳои сиёсиро муайян мекунанд.

Аҳамияти илмӣ, амалӣ, иқтисодӣ ва иҷтимоии натиҷаҳои диссертатсия. Аҳамияти илмӣ натиҷаҳои диссертатсия аз таҳқиқи маҷмуии раванди ниҳодикунӣ фаъолияти Пешвои миллат дар системаи идоракунии давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон иборат аст. Таҳқиқоти мазкур дар ташаккули назарияи сарвари сиёсӣ таъсири мусбат мерасонад. Дар таҳқиқоти мазкур равишҳои нави методологӣ ва инчунин модели муаллифии фаъолияти институти Пешвои миллат дар шароити давлатдорӣ миллӣ пешниҳод мегардад. Натиҷаҳои бадастомада метавонанд барои таҳқиқи минбаъдаи ниҳоди Пешвои миллат истифода шаванд.

Аҳамияти амалии таҳқиқи диссертатсионӣ дар имконияти истифодаи натиҷаҳои он барои тақмили низомии идоракунии давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ифода меёбад. Тамоюлҳои инкишофи институти Пешвои миллат, ки дар таҳқиқоти мазкур таҳлилу баррасӣ шудаанд, метавонанд ҳангоми таҳия ва татбиқи ҳуҷҷатҳои стратегӣ, ки ба баланд бардоштани самаранокии идоракунии давлатӣ, таҳкими суботи сиёсӣ ва рушди устувори кишвар равона шудаанд, ба назар гирифта шаванд. Тавсияҳои дар диссертатсия таҳияшуда метавонанд ҳангоми таҳияи барномаҳои таълимӣ барои хизматчиёни давлатӣ, инчунин ҳангоми таҳияи санадҳои қонунгузорӣ

ва меъёрию ҳуқуқие, ки фаъолияти мақомоти ҳокимияти давлатӣ ва идоракунии давлатиро танзим мекунанд, истифода шаванд.

Дарачаи эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқ, дурустӣ ва асоснокии натиҷаҳои таҳқиқ. Дарачаи эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқот бо истифодаи равишҳои методологӣ муайян карда мешавад. Дар раванди таҳқиқот заминаи меъёрию ҳуқуқӣ, мундариҷаи маводи расонаҳои хабарӣ ва нашрияҳои илмӣ ҳамаҷониба таҳлил гардидаанд. Истифодаи усулҳои илмӣ имкон додаанд, ки дурустии маълумоти бадастомада тасдиқ карда шаванд. Эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқот инчунин ба воситаи маводҳои расмӣ асоснок карда мешаванд. Дар асоси маводи мазкур рушди институти Пешвои миллат ва таъсири он ба равандҳои сиёсӣ нишон дода шудаанд.

Эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқот бо истифодаи далелҳои пай дар пайи мантиқӣ, маълумоти истифодашудаи эмпирикӣ ва консепсияҳои назариявӣ таъмин карда мешавад. Дар таҳқиқоти мазкур дар байни масъалаҳои таҳқиқотӣ, усулҳои ҷамъоварии маълумот ва ҳулосаҳои бадастомада алоқамандии зич дида мешавад. Далелҳои овардашуда бо итинод ба манбаъҳои расмӣ ва нашрияҳои илмӣ тақвият дода мешаванд. Илова бар ин, асоснокии натиҷаҳо бо муқоисаи маълумоти гирифташуда бо натиҷаҳои дигар таҳқиқоти дар ин соҳа гузаронидашуда тасдиқ карда мешавад. Дар маҷмӯъ, ташаккули институти Пешвои миллат дар низоми идоракунии давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон раванди мураккаб ва бисёрҷанба буда, омӯзиши ҳамаҷонибаро талаб менамояд. Усулҳои таҳқиқотии истифодашуда дарачаи баланди эътимодноқӣ, дақиқӣ ва дурустии натиҷаҳои бадастомадаро таъмин намуда, имкон медиҳанд, ки дар бораи нақш ва таъсири институти Пешвои миллат ба низоми сиёсии кишвар ҳулосаҳои илмӣ ва амалӣ бароварда шаванд.

Саҳми шахсии довталаби дарёфти дарачаи илмӣ дар таҳқиқ. Саҳми шахсии довталаб дар таҳқиқот аз таҳлили ҳамаҷонибаи заминаи меъёрию ҳуқуқии танзимкунандаи фаъолияти Пешвои миллат, муайян намудани марҳилаҳои асосии ташаккули он ва нишон додани нақши он дар раванди қабули қарорҳои сиёсӣ иборат аст. Довталаби дарачаи илмӣ таҳаввулотии институти Пешвои миллатро аз давраи ба даст овардани истиқлолияти Ҷумҳурии Тоҷикистон то марҳилаи муосир таҳлил намудааст. Дар таҳқиқоти анҷомёфта тағйирёбии нақш ва вазифаҳои Пешвои миллат дар заминаи дигаргуниҳои сиёсӣ ва иҷтимоию иқтисодии кишвар пайгирӣ карда мешавад. Дар қори илмии довталаб таъсири институти Пешвои миллат ба ташаккули идеологияи миллӣ, таҳкими давлатдорӣ ва таъмини суботи иҷтимоию сиёсӣ таҳқиқ гардидааст. Ғайр аз ин, довталаби дарачаи

илмӣ кӯшиш намудааст, ки самаранокии институти Пешвои миллатро аз нуктаи назари таъсири он ба рушди иҷтимоию иқтисодии кишвар, баланд бардоштани сатҳи зиндагии аҳоли ва таҳкими эътибори байналмилалии Ҷумҳурии Тоҷикистон арзёбӣ намояд. Дар маҷмӯъ, саҳми шахсии довталаб дар таҳқиқот аз таҳияи тавсияҳои мушаххас оид ба истифодаи таҷрибаи созандаи Пешвои миллат иборат мебошад.

Наشري натиҷаҳои таҳқиқ дар маҷаллаҳои тақризшавандаи илмӣ. Довталаб вобаста ба мавзуи диссертатсия шаш мақолаи илмӣ дар маҷаллаҳои тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон нашр намудааст. Инчунин аз рӯйи мавзуи диссертатсия дар конференсияҳои ҷумҳуриявӣ ду маърузаи илмӣ чоп намудааст. Интишороти довталаб ба талаботи бандҳои 34-35-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30.06.2021, №267 (бо тағйиру иловаҳо бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26.06.2023, №295) тасдиқ шудааст, ҷавобгӯ мебошад.

Арзёбии мазмунӣ диссертатсия ва дараҷаи ба итмом расидани он. **Соҳтор ва ҳаҷми диссертатсия.** Диссертатсияи мазкур аз муқаддима, ду боб, шаш зербоб, хулоса ва рӯйхати адабиёти истифодашуда иборат мебошад. Боби якуми диссертатсия ба таҳқиқи асосҳои назариявӣ методологии таҳқиқи заминаҳои ташаккули ниҳоди Пешвои миллат дар низомӣ идоракунии ҳаёти ҷамъиятӣ бахшида шуда, дар он бо дарназардошти мазмуну муҳтавои адабиёти илмӣ мафҳум ва моҳияти ниҳоди Пешвои миллат нишон дода шуда, раванди ташаккулёбии ин ниҳод ва алоқамандии он бо татбиқи идеяи миллӣ мавриди баррасӣ қарор гирифтаанд. Дар зербоби аввали боби якум таносуби мафҳуми «Пешвои миллат» бо мафҳумҳои дигари ифодакунандаи роҳбарии сиёсӣ таҳлил гардидааст. Воқеан ҳам дар муқоиса бо мафҳумҳои дигари ифодакунандаи роҳбарии сиёсӣ, аз қабili «президент», «сарвар», «раис» ва ғайра, мафҳуми «Пешвои миллат» дорои хусусиятҳои фарқкунанда аст. Дар ҳоле, ки мафҳумҳои дигар асосан ба вазифаи расмӣ роҳбари давлат далолат мекунанд, «Пешвои миллат» бештар ба эътирофи мардумӣ, эҳтиром ва арҷгузорӣ ба шахсияти роҳбар ишора менамояд. Ин мафҳум ифодагари он аст, ки роҳбар на танҳо вазифаи худро иҷро мекунад, балки дар дили мардум ҷой гирифта, ҳамчун шахси муттаҳидкунанда ва роҳнамо эътироф шудааст.

Дар зербоби дуюми боби якум заминаҳои таърихӣ сиёсӣ ташаккули ниҳоди Пешвои миллат ва хусусиятҳои муҳимми ин раванд таҳлил гардидаанд. Аз баррасии муаллиф дар ин зербоб ба хулосае омадан

мумкин аст, ки хусусиятҳои ниҳоди Пешвои миллат дар Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ҳолатҳои зерин ифода меёбад: Аввалан, ин мақом рамзи ваҳдати миллӣ ва пойдории давлатдорӣ буда, барои ҳифзи арзишҳои миллӣ ва таъмини рушди устувори кишвар нигаронида шудааст. Дуюм, Пешвои миллат ҳамчун кафили Конститутсия ва қонуният баромад намуда, дар таъмини адолат ва волоияти қонун дар ҷомеа саҳм мегузорад. Сеюм, ин мақом имкон медиҳад, ки таҷрибаи ғании роҳбарӣ ва сиёсии Эмомалӣ Раҳмон барои таҳия ва татбиқи стратегияҳои рушди кишвар, пешгирии хатарҳо ва мушкилоти эҳтимолӣ ва таъмини суботи сиёсӣ истифода гардад. Ниҳоят, ниҳоди Пешвои миллат, дар баробари вазифаҳои сиёсӣ, ҳамчунин вазифаҳои тарбиявӣ ва фарҳангиро низ дар бар мегирад, зеро Пешвои миллат метавонад ҳамчун намуна барои насли ҷавон хизмат намуда, арзишҳои миллиро тарғиб намояд ва ба рушди маънавии ҷомеа мусоидат кунад.

Дар зербоби сеюми боби якуми диссертатсия инъикоси мазмунӣ идеяи миллӣ ва ниҳоди Пешвои миллат дар низомӣ идоракунии ҳаёти ҷамъиятӣ таҳлилу баррасӣ гардида, зарурати ҳамгироии онҳо асоснок карда шудааст. Ҳамгироии идеяи миллӣ ва ниҳоди Пешвои миллат дар низомӣ идоракунии ҳаёти ҷамъиятӣ имкон медиҳад, ки ҷомеа дар асоси арзишҳои умумимиллӣ муттаҳид шуда, барои расидан ба ҳадафҳои бузург саъю талош намояд. Ин ҳамгироӣ дар ташаккули ҳувияти миллӣ, таҳкими ваҳдати миллӣ, рушди иқтисодӣ ва фарҳангии кишвар, таъмини сулҳу субот ва ҳифзи манфиатҳои миллӣ нақши муҳим мебозад.

Дар боби дуюми диссертатсия фаъолияти самараноки Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон таҳқиқ гардидааст. Дар зербоби якуми боби дуюм нақши Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар таъмини суботи сиёсӣ ва ваҳдати миллӣ нишон дода шудааст. Воқеан ҳам, Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон, дар таърихи навини Тоҷикистон нақши басо арзишманд ва беназир доранд. Дар давраи ҳассосу ғарбпазори соҳибистиклолӣ, ки кишвар гирифтори бӯҳронҳои сиёсӣ ва низомӣ дохилӣ буд, маҳз хирадмандӣ, ҷасорат ва ташаббусҳои созандаи ӯ имкон доданд, ки сулҳу субот таъмин гардида, ваҳдати миллӣ барқарор карда шавад. Имрӯз Тоҷикистон таҳти роҳбарии хирадмандонаи Пешвои миллат ба як кишвари сулҳпарвар, пешрафта ва мутаракқӣ табдил ёфтааст. Суботи сиёсӣ ва ваҳдати миллӣ, ки бо заҳмати зиёд ба даст омадааст, имкон медиҳад, ки кишвар дар роҳи рушди устувор қадамҳои устувор гузорад. Нақши Пешвои миллат дар ин раванд басо муҳим ва сарнавиштсоз аст.

Дар зербоби дуҷуми боби сеюм саҳми Пешвои миллат дар татбиқи барномаҳои стратегии рушди мамлакат нишон дода шудааст. Пешвои миллат мухтарам Эмомалӣ Раҳмон дар тӯли фаъолияти пурсамарашон ҳамчун роҳбари давлат, ташаббускори бунёди давлати навини тоҷикон ва муаллифи барномаҳои стратегии рушди мамлакат шинохта шудаанд. Ин барномаҳо, ки самтҳои асосии пешрафти иқтисодӣ, иҷтимоӣ ва фарҳангии Тоҷикистонро муайян мекунанд, ба беҳтар намудани сатҳи зиндагии мардум, таъмини сулҳу субот ва муаррифии кишвар дар арсаи ҷаҳонӣ равона шудаанд. Таҳлилҳои муаллиф дар мавриди татбиқи стратегияҳои таъмини амнияти озукаворӣ, истиқлолияти энергетикӣ, роҳҳои Тоҷикистон аз бунбасти коммуникатсионӣ ва саноатикунони кишвар арзиши баланди илмӣ доранд.

Дар зербоби сеюми боби сеюм саҳми Пешвои миллат дар ҳалли масъалаҳои глобалӣ нишон дода шудааст. Дар ин зербоб нишон дода мешавад, ки Пешвои миллат дар арсаи байналмилалӣ ҳамчун сиёсатмадори варзида, ташаббускор ва созанда шинохта шуда, дар ҳалли масъалаҳои глобалӣ саҳми арзанда гузоштааст. Воқеан ҳам иқдомҳои Пешвои миллат мухтарам Эмомалӣ Раҳмон дар масъалаҳои обу иқлим, дастрасӣ ба оби тоза, пешгирии офатҳои табиӣ ва мубориза бо терроризм, экстремизм ва радикализм дар сатҳи ҷаҳонӣ эътироф гардида, дастгирии васеъ пайдо намудаанд.

Дар хулосаи диссертатсия натиҷаҳои таҳқиқот ҷамъбаст гардида, ҷиҳати хубтару беҳтар ба роҳ мондани истифодаи таҷрибаҳои созандаи Пешвои миллат мухтарам Эмомалӣ Раҳмон тавсия ва пешниҳодҳои муаллиф баён гардидаанд.

Мутобиқати барасмиятдарории диссертатсия ба талаботи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон. Диссертатсияи доктлаби дараҷаи илмӣ бо риояи муқаррароти Дастурамал оид ба тартиби барасмиятдарории диссертатсия, автореферати диссертатсия ва дигар маводди илмӣ, ки бо қарори Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 27 декабри соли 2024, №493 тасдиқ гардидааст, ба расмият дароварда шудааст.

Мутобиқати таҳассуси илмӣ доктлаб ба дараҷаи илмӣ. Таҳассуси илмӣ доктлаб Қурбонова Руқия Атоевна ба ихтисоси илмӣ 23.00.02 – Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияҳои сиёсӣ мутобиқат менамояд.

Эродҳо ва ҳолатҳои баҳсталаб доир ба диссертатсия. Дар таҳқиқоти мазкур дар баробари муваффақиятҳо, ба андешаи мо, чунин норасоӣҳо низ дида мешаванд:

1. Зербоби дуҷуми боби дуҷуми диссертатсия «Пешвои миллат ва татбиқи барномаҳои стратегии рушди мамлакат» номида шудааст. Аз таҳлили мазмуну мундариҷаи ин зербоб ба хулосае омадан мумкин аст, ки масъалаҳои матраҳгардида ифодагари амалишавии манфиатҳои миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошанд. Бинобар ин, агар зербоби мазкур «Нақши Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар амалисозии манфиатҳои миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон» номида мешуд, ба мақсад мувофиқ буд.

2. Дар боби дуҷум зимни номгузории зербобҳо ба ҷои ибораи «Пешвои миллат» ибораи «Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон» навишта мешуд, мазмуни зербобҳоро пурратар ифода менамуд. Зеро дар зербобҳои боби дуҷум фаъолияти пурсамару созандаи Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон таҳлилу баррасӣ шудаанд. Аз ин рӯ, ба муаллиф тавсия мегардад, ки зимни таҳия ва нашри монографияи илмӣ чунин ҳолатро ба инобат гиранд.

3. Ҳарчанд дар диссертатсияи довталаб масъалаи нақши Пешвои миллат дар мубориза бо таҳдиду хатарҳои замони муосир мавриди таҳқиқ қарор гирифта бошад ҳам, хуб мебуд, ки масъалаи мазкур дар зербоби алоҳида таҳлилу баррасӣ мегардид.

Камбудию норасоҳои нобаргардида сифати баланди илмии диссертатсияро коста намегардонанд. Ба инобат гирифтани онҳо дар таҳқиқоти минбаъдаи довталаб самаранок арзёбӣ мегарданд.

Автореферати диссертатсия тибқи тартиби муқарраргардида барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои сиёсӣ таҳия гардида, мазмуни асосии қори таҳқиқиро инъикос менамояд ва дар он натиҷаҳои назарраси илмӣ асоснок гардида, шарҳи пурраи худро ёфтаанд.

Хулосаи умумӣ оид ба диссертатсия. Хулоса, диссертатсияи Қурбонова Рукия Атоевна дар мавзуи «Ташаккули институти Пешвои миллат дар системаи идоракунии давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои сиёсӣ аз рӯйи ихтисоси 23.00.02 – Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияҳои сиёсӣ дар сатҳи зарурии илмӣ анҷом ёфта, аз ҷиҳати мазмун ба талаботи мавҷуда мутобиқ мебошад. Диссертатсия ба талаботи бандҳои 31 ва 33-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30.06.2021, №267 (бо тағйиру иловаҳо бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26.06.2023, №295) тасдиқ шудааст, мувофиқ буда, муаллифи он сазовори дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои сиёсӣ аз рӯйи ихтисоси номбаргардида мебошад.

Такризи муассисаи пешбар дар асоси мукаррароти бандҳои 76-79 ва 81-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30.06.2021, №267 (бо тағйиру иловаҳо бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26.06.2023, №295) тасдиқ гардидааст, таҳия ва пешниҳод шудааст.

Такриз аз ҷониби номзади илмҳои сиёсӣ, дотсенти кафедраи раёандҳои сиёсӣ дар Тоҷикистони факултети фалсафаи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон Ҳукмишоев Зафаршо Диловаршоевич омода гардидааст.

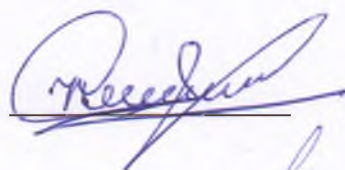
Такриз дар ҷаласаи кафедраи раёандҳои сиёсӣ дар Тоҷикистони факултети фалсафаи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон муҳокима ва тасдиқ карда шудааст (протоколи №01, аз 27.08.2025).

Дар ҷаласаи кафедра иштирок доштанд: 10 нафар.

Натиҷаи овоздиҳӣ: тарафдор – 10 нафар, зид – нест, бетараф – нест.

Раиси ҷаласа:

Мудири кафедраи раёандҳои сиёсӣ
дар Тоҷикистони факултети фалсафаи
Донишгоҳи миллии Тоҷикистон,
номзади илмҳои сиёсӣ Қаландарзода К.Қ.

Ташхисгар:

Номзади илмҳои сиёсӣ, дотсент Ҳукмишоев З.Д.

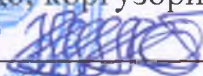
Котиби илмӣ ҷаласа:

Номзади илмҳои сиёсӣ, дотсент Абилов С.А.

Имзоҳои Қаландарзода К.Қ., Ҳукмишоев З.Д. ва Абилов С.А.–ро
тасдиқ менамоям:

Сардори Раёсати кадрҳо, коргузори ва корҳои махсуси ДМТ
Шодихонзода Э.Ш.

Суроғаи муассисаи пешбар:

734025, Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш.Душанбе,
ҳиёбони Рӯдакӣ, 17.

Тел.: (992-37) 227-15-10

E-mail: info@tnu.tj